

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์เดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน : กรณีศึกษาทางนางมหาเทพ กษัตริย์สมุท (ครุบรรเลง สาคริก)” ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ตั้งไว้ 3 ประเด็นคือ บริบทที่ความเป็นมาของเดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน วิเคราะห์ทำนองหลักเพลงกราวใน และวิเคราะห์เดี่ยวจะเข้เพลงกราวในทางครุบรรเลง สาคริก ดังนั้นในการสรุปผลการดำเนินงานวิจัย จึงสรุปผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ดังนี้

5.1. บริบทความเป็นมาของเดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน

การศึกษบริบทความเป็นมาของการเดี่ยวจะเข้เพลงกราวในนี้ ทำการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบรรเลงเดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วน โดยแต่ละส่วนสรุปใจความสำคัญได้ดังนี้

5.1.1 การบรรเลงเดี่ยว

การบรรเลงเดี่ยว เป็นการอวดฝีมือชั้นสูงของนักดนตรี เพื่อแสดงทักษะความสามารถทางด้านดนตรีในเรื่องความแม่นยำ การดำเนินทำนองที่สลับซับซ้อน ตลอดทั้งฝีมือที่ต้องผ่านการฝึกฝนอย่างเชี่ยวชาญ ซึ่ง อาจารย์มนตรี ตราโมท ได้สันนิษฐานว่าการบรรเลงเดี่ยวนี้นี้เริ่มในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ โดยพระประดิษฐไพเราะ (ครูมีแขก) เป็นผู้ริเริ่มในการบรรเลงเดี่ยว

5.1.2 เพลงเดี่ยว

เพลงเดี่ยว จัดเป็นหมวดเพลงสำคัญหมวดหนึ่งในวงการดนตรีไทย ภัทรวดี ภูษาภิรมย์ ได้สันนิษฐานถึงที่มาการเกิดเพลงเดี่ยวว่าเกิดจากการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจทำให้มีการพัฒนาความชำนาญทางด้านปี่พาทย์เพื่อให้เกิดการจ้างงาน (ภัทรวดี ภูษาภิรมย์, 2536 : 29) คุณสมบัติสำคัญที่มักนำมาเป็นข้อพิจารณา ในการคัดเลือกเพลงที่นำมาประดิษฐ์เป็นทางเดี่ยวคือ เป็นเพลงประเภทดำเนินทำนอง มีการเปลี่ยนระดับเสียง และมีสำนวนซ้ำมาก

เนื่องจากการศึกษบริบทเกี่ยวกับการเดี่ยวจะเข้เป็นสำคัญ ดังนั้นเพลงที่ใช้สำหรับในการบรรเลงเดี่ยวจะเข้นั้น จึงเป็นประเด็นในการศึกษาด้วยเช่นกัน จากการศึกษาพบว่า มีเพลงเดี่ยวสำหรับจะเข้มากกว่า 10 เพลงขึ้นไป โดยแบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่มคือ กลุ่มเพลงเรื่อง กลุ่มเพลงหน้าทับปรบไก่ กลุ่มเพลงหน้าทับสองไม้ กลุ่มเพลงหน้าทับพาทย์ และกลุ่มเบ็ดเตล็ด โดยส่วนใหญ่เพลง

เดี่ยวสำหรับจะเข้าเป็นเพลงในกลุ่มเพลงปรบไก่เป็นส่วนมาก แต่ที่ถือว่าเป็นเพลงเดี่ยวที่มีเฉพาะอยู่ในจะเข้าคือเพลงเดี่ยวฉิ่งมุล่ง

5.1.3. เพลงกราวโน

เพลงกราวโน จัดเป็นเพลงหน้าพาทย์ใช้ประกอบกิริยาอาการเดินทางของตัวละครฝ่ายยักษ์ ลักษณะท่วงทำนองสง่างามอีกเหิม นอกจากนี้ยังมีความเชื่อเกี่ยวกับเพลงกราวโนว่าเพลงนี้เปรียบเสมือนเป็นการเชิญเทพฝ่ายอสูรเช่นท้าวภูเวงเป็นต้น และในทางเดี่ยวนั้นถือกันว่าเป็นเสมือนอาวุธสำคัญ ดังนั้นผู้ที่ศึกษารำเรียนเพลงเดี่ยวกราวโนนี้ จะต้องเป็นผู้ที่ผ่านการบวชเรียนหรือมีวิจรรย์ญาณพอสมควร ตลอดทั้งวันเวลาในการเรียน ก็ควรต้องเป็นวันพฤหัสบดีด้วยถือว่าเป็นวันดีสำหรับการเริ่มศึกษาศิลปวิทยาทั้งปวง

5.1.4. ทางเดี่ยวจะเข้าเพลงกราวโน ของนางมหาเทพกษัตริย์สมุห (ครูบรรเลง สาคริก)

นางมหาเทพกษัตริย์สมุห หรือ ครูบรรเลงสาคริก เป็นบุตรสาวคนที่ 4 ของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และนางโชติ ศิลปบรรเลง เป็นผู้มีความรู้ความสามารถหลายด้านทั้งด้านการขับร้องและเครื่องสาย โดยเรียนวิชาดนตรีจากครูคนสำคัญหลายท่าน เช่น หลวงประดิษฐไพเราะ (บิดา) พระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์) ครูไพฑูรย์ ณ มหาชัย เป็นต้น ตลอดทั้งเป็นผู้วางรากฐานและร่างหลักสูตรสำหรับการเรียนนาฏศิลป์ ดนตรีไทย ให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ ครูบรรเลง สาคริก มีอายุศิริรวมทั้งหมด 94 ปี มรณกรรมในวันที่ 15 กันยายน 2547

ทางเดี่ยวจะเข้าเพลงกราวโนของครูบรรเลง สาคริกนี้ ได้ถ่ายทอดให้แก่ลูกศิษย์คนสำคัญไว้ 6 คน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ เขียนทองกุล อาจารย์ยิวชัย เหล่าประเสริฐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริรัตน์ บรรยายกิจ อาจารย์ประสาร วงศ์วิโรจน์รักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ข้ามพรประสิทธิ์ และอาจารย์ไพรัช อ้นมงคล โดย 6 ท่านนี้บางท่านได้ทำการเผยแพร่ต่อให้แก่ลูกศิษย์แต่บางท่านก็ได้ต่อไว้ให้ใครเลย อย่างไรก็ตามก็ทางเดี่ยวจะเข้ากราวโนทางนี้ได้รับการสืบทอดขยายผลต่อไปแล้วนับจากครูบรรเลง เป็นต้นมา

5.1.5. คุณลักษณะพิเศษของเสียงจะเข้ในฐานะเครื่องดนตรีที่ใช้ในการเดี่ยว

จะเข้ เป็นเครื่องดนตรีในประเภทกลุ่มเครื่องสาย ที่มีขอบเขตเสียงกว้างที่สุดเมื่อเทียบกับเครื่องดนตรีภายในกลุ่มเดียวกัน เนื่องด้วยมีสายมากถึง 3 สาย และใช้วัสดุ 2 ชนิด คือ สายไนลอน และสายลวด ที่สามารถและนมที่ทำหน้าที่แบ่งเสียงสูง – ต่ำถึง 11 นม ดังนั้นด้วยคุณสมบัติดังกล่าวนี้เองจึงทำให้จะเข้จึงมีเสียงพิเศษ ซึ่งเสียงพิเศษดังกล่าวที่ศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้เป็นเสียงพิเศษที่เกิดจากการบรรเลงเพลงกราวในทางครุบรรเลงเท่านั้น โดยจากการศึกษาพบว่า มีเสียงพิเศษ 2 ประเภทคือ เสียงที่เกิดจากการใช้สายมากกว่า 1 สายในการบรรเลง และเกิดจากการใช้เทคนิคพิเศษเฉพาะทางของจะเข้ โดยในประเภทที่ใช้มากกว่า 1 สายพบ 2 แบบคือแบบที่ใช้ 2 สายและแบบที่ใช้ 3 สาย ส่วนประเภทที่เกิดจากการใช้เทคนิคพิเศษพบเพียง 1 แบบ คือเสียงที่เกิดจากการติดตบสาย

5.2. วิเคราะห์โครงสร้างทำนองหลักของเพลงกราวในสองชั้น

การวิเคราะห์เดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน ทางนางมหาเทพกษัตริย์สมุห (ครุบรรเลง สาคริก) นั้น ทำการวิเคราะห์ทำนองหลักเพลงกราวใน อันเป็นเพลงต้นแบบในการนำมาประดิษฐ์เป็นทางเดี่ยวในเบื้องต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวิเคราะห์ทางเดี่ยวจะเข้ผลจากการวิเคราะห์สรุปแยกเป็นประเด็น ๆ ได้ดังนี้

5.2.1 รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์ (Form)

สังคิตลักษณ์หรือรูปแบบ (Form) ใช้เกณฑ์พิจารณาจากกลุ่มเสียงลูกโยนภายในเพลง เป็นสำคัญ ในการเขียนสัญลักษณ์รูปแบบหรือสังคิตลักษณ์ (Form) ได้ดังนี้ ABCB'DEFGEA'B'' /

5.2.2 จังหวะ (Rhythm)

เพลงกราวในใช้หน้าทับเฉพาะในการบรรเลงโดยหน้าทับเพลงกราวใน 1 จังหวะมีความยาวเท่ากับ 4 ห้องเพลง ดังนั้นเมื่อทำการวิเคราะห์จากทำนองหลักเพลงกราวในพบว่า เพลงนี้มีความยาวทั้งหมด 91 จังหวะหน้าทับประกอบด้วยกลุ่มลูกโยนเสียงต่าง ๆ 6 เสียงและเนื้อทำนองแท้ ๆ 1 กลุ่ม

5.2.3 ระดับเสียงและเสียงลูกโยนที่ปรากฏในเพลง

กลุ่มเสียงที่พบในทำนองหลักเพลงกราวในอัตราจังหวะสองชั้นมี 3 กลุ่มคือ กลุ่มเสียง ต ร ม x ช ล x กลุ่มเสียง ร ม ฟ x ล ท x และกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x และกลุ่มเสียงลูกโยนที่พบในเพลงนั้น เมื่อทำการวิเคราะห์แล้วพบว่าทั้งหมด 6 กลุ่มเสียงคือกลุ่มเสียง โด เร ที มี ลา ฟา

แต่ในการปรากฏกลุโณนั้น บางเสียงมีการโยนซ้ำในเสียงเดิม ดังนั้นแม้จะมี 6 กลุ่มเสียง แต่ปรากฏพบว่ามีกลุโณถึง 10 ครั้ง ภายใน 6 เสียง

5.3. วิเคราะห์เดี่ยวจะเข้เพลงกราวในทางนางมหาเทพกษัตริย์สมุห (ครุบรรเลง สาคริก)

การวิเคราะห์เดี่ยวจะเข้เพลงกราวในทางครุบรรเลงนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ตามคุณลักษณะพิเศษที่พบ ซึ่งจากการวิเคราะห์สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ตามประเด็นดังนี้

5.3.1 สังคีตลักษณ์ (Form)

จากการวิเคราะห์สังคีตลักษณ์ในทางเดี่ยวพบว่ามีส่วนที่แตกต่างไปจากทำนองหลักอันเป็นทำนองต้นราก ดังนั้นสังคีตลักษณ์ ของทางเดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน ทางนางมหาเทพกษัตริย์สมุห (ครุบรรเลง สาคริก) สามารถเขียนใหม่ได้ดังนี้ **ABCB'DEFGE'H /**

5.3.2 ระดับเสียง (Scale)

จากการวิเคราะห์ระดับเสียงพบว่า ระดับเสียงในทำนองหลักและทางเดี่ยวไม่ตรงกัน ซึ่งจากการตรวจดูพบว่าทางเดี่ยวจะเข้เพลงกราวในนี้ เป็นการเคลื่อนที่ของระดับเสียงทั้งระบบที่ต่ำมาจากระดับเสียงปกติ 1 ระดับ ดังนั้นระดับเสียงที่ย้ายลงมาใหม่นี้ จึงยังคงดำเนินทำนองอยู่ในทั้ง 3 กลุ่มเสียงดังเช่นทำนองหลัก เพียงแต่ลดระดับเสียงลงมาอย่างละ 1 ระดับเสียงทั้ง 3 กลุ่ม ซึ่งได้ผลดังนี้

1. กลุ่มเสียงปัญจมูล	กลาง	มีกลุ่มเสียง	ท ด ร X ฟ ช X
2. กลุ่มเสียงปัญจมูล	ขวา	มีกลุ่มเสียง	ฟ ช ล X ด ร X
3. กลุ่มเสียงปัญจมูล	เพียงออบน	มีกลุ่มเสียง	ด ร ม X ช ล X

5.3.5 จังหวะ (Rhythm)

จากการวิเคราะห์จังหวะในทำนองเดี่ยว และทำนองหลักพบว่ามีความแตกต่างกัน กล่าวคือในทำนองหลักตีหน้าทับกราวใน ในขณะที่ทำนองทางเดี่ยวตีหน้าทับเพลงกราวนอก ซึ่งผลจากการวิเคราะห์พบว่ากระสวนจังหวะของหน้าทับเพลงกราวนอก มีความกระชับกว่ากระสวนจังหวะของหน้าทับเพลงกราวใน ดังนั้นหน้าทับเพลงกราวนอกจึงเหมาะที่ใช้บรรเลงประกอบการบรรเลงเพลงกราวในที่มีท่วงทำนองกระชับรวดเร็ว

5.3.4. การใช้กลวิธีพิเศษและการดำเนินทำนอง

จากการวิเคราะห์การดำเนินทำนองในทางเดี่ยวจะเห็นว่า พบว่าลักษณะการดำเนินทำนองในทางเดี่ยวอาศัยทำนองหลักเป็นเค้าโครงในการดำเนินทำนองทั้งหมด ยกเว้นในกลุ่มลูกโยนสุดท้ายคือ กลุ่มลูกโยนที่ 8 ที่ดำเนินทำนองอิสระไม่อาศัยทำนองหลักเป็นเค้าโครง

ทั้งในการนำเอาทำนองหลักมาเป็นต้นรากในการดำเนินทำนองนั้น ทางเดี่ยวสำหรับจะเลือกใช้เอามาเพียง 8 กลุ่มลูกโยนเท่านั้น จากทำนองหลัก 10 กลุ่มลูกโยน ซึ่งเหตุดังกล่าวอนุมานได้ว่ากลุ่มลูกโยนในกลุ่มที่ 9 และ 10 เป็นลักษณะของการย้อนกลับไปสู่กลุ่มลูกโยนเสียงเดิมในตอนต้นประหนึ่งการกลับต้น จึงเลือกนำเอาเฉพาะในกลุ่มลูกโยนที่ 1 – 8 มาประดิษฐ์เป็นทางเดี่ยว เนื่องจากกลุ่มลูกโยนที่ 9 – 10 เป็นกลุ่มลูกโยนเดียวกันกับกลุ่มที่ 1 – 2 อยู่แล้ว ประกอบทั้งขอบเขตเสียงของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายจำกัดกว่าเครื่องดนตรีประเภทเป่าพาทย์

จากการวิเคราะห์พบการใช้เทคนิคพิเศษต่าง ๆ ในการบรรเลงเดี่ยวจะใช้เพลงกราวในดังนี้

1. การสะบัดเสียงเดี่ยว
2. การสะบัด 2 เสียง
3. การสะบัด 3 เสียง
4. การดีดปรับ
5. การดีดรูตสาย
6. การดีดตบสาย
7. การดีดตบสายเอก
8. การดีดชัย
9. การดีดทิง – นอย
10. การดีดกระทบ 2 เสียง
11. การดีดควบ 3 สาย

ลักษณะการดำเนินทำนองในเดี่ยวจะใช้เพลงกราวในทางครุบรรเลงนี้ มีลักษณะที่โดดเด่นและถือเป็นเอกลักษณ์ของการดำเนินทำนองอยู่ที่การดำเนินทำนองแบบลอยจังหวะ ซึ่งปรากฏอย่างโดดเด่นมากในกลุ่มโยนกลุ่มที่ 1 เสียง ที่ ในส่วนกลุ่มลูกโยนกลุ่มอื่น ๆ พบได้บ้างแต่น้อยและมีไม่มากเท่ากับกลุ่มโยนกลุ่มที่ 1 นอกจากนี้ลักษณะของการดีดแบบลอยจังหวะนี้หาพบได้ยากในเพลงเดี่ยวอื่น ๆ ของจะเข้ จึงอาจนับได้ว่าการลอยจังหวะเป็นเอกลักษณ์สำคัญของเพลงกราวใน

นอกจากในเรื่องการดำเนินทำนองแบบลอยจังหวะแล้ว การดำเนินทำนองที่คาบเกี่ยวกับการใช้สายลวดในการดำเนินทำนองก็ถือเป็นเอกลักษณ์อีกอย่างหนึ่งของเพลงกราวใน ด้วยพบลักษณะของการบรรเลงที่ต้องใช้สายลวดควบคุมในการบรรเลงอยู่เกือบโดยตลอดทั้งเพลง โดยเฉพาะในกลุ่มลูกโยนที่ 2 ที่มีการใช้การดำเนินทำนองที่คาบเกี่ยวกับสายลวดอยู่โดยตลอดทั้งโยน

การดำเนินทำนองในอีกลักษณะหนึ่ง ที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของการดำเนินทำนองในเพลงกราวในเช่นกันคือ การดำเนินทำนองมีเสียงใดเสียงหนึ่งยืนเป็นพื้นเอาไว้ และผันเสียงตกสุดท้ายในแต่ละห้องให้แตกต่างกันออกไป เมื่อบรรเลงแล้วจะฟังดูจะมีลักษณะเสียงยืนพื้นดังอยู่โดยตลอดสร้างพื้นทำนองอย่างกว้างและค่อยเปลี่ยนเมื่อตอนจังหวะหนักในทุกห้อง โดยในการเปลี่ยนจะเปลี่ยนเพียงเสียงเดียวและหันกลับไปบรรเลงเสียงยืนพื้นนั้นต่อ ทำให้ได้ยินเสียงยืนพื้นตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิเคราะห์ทางเดี่ยวจะเข้เพลงกราวในทางนางมหาเทพกษัตริย์สมุห (ครูบรรเลงสาคริก) นั้น พบว่าเป็นทางเดี่ยวจะเข้ที่มีลักษณะการดำเนินทำนองอย่างซับซ้อน และหลากหลายทั้งในด้านระดับเสียง การใช้กลวิธีพิเศษ และลักษณะการดำเนินทำนอง ดังนั้นในทางเดี่ยวจะเข้เพลงกราวในของครูท่านอื่นย่อมมีข้อเหมือนและแตกต่างกันออกไปจากนี้อีกมาก การศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบย่อมทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่กว้างขวางขึ้นทั้งในด้านการดำเนินทำนอง การใช้กลวิธีพิเศษ

2. นางมหาเทพกษัตริย์สมุห (ครูบรรเลง สาคริก) ถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในทางด้านดนตรีไทยท่านหนึ่ง ดังนั้นการศึกษาเรื่องชีวประวัติและผลงานเพลงทั้งที่เป็นทางเดี่ยวและทางบรรเลงทั่วไปเพื่อหาเอกลักษณ์สิ่งที่แสดงความเป็นปราชญ์ทางด้านดนตรีของท่านก็นับเป็นสิ่งควรศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ทั้งในส่วนทำนองหลักและทางเดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน แสดงให้เห็นว่าเพลงกราวในเป็นเพลงที่มีคุณสมบัติพิเศษและเหมาะสมในการนำมาประดิษฐ์เป็นทางเดี่ยว เช่นเป็นเพลงทำนองที่มีลูกโยนจำนวนมาก มีการเปลี่ยนระดับเสียงภายในตัวเองถึง 3 ระดับเสียง ตลอดทั้งมีความยาว และเปิดโอกาสให้ผู้ประพันธ์คิดพลิกเพลงยืดขยายลูกโยนออกให้กว้างขวางได้ตามอิสระ เป็นต้น ครั้นเมื่อนำมาประดิษฐ์เป็นทางเดี่ยวดังที่ปรากฏในเดี่ยวจะเข้เพลงกราวในทางครูบรรเลงนี้ ก็ได้ตกแต่งท่วงทำนองในแต่ละกลุ่มลูกโยนให้มีความวิจิตร ด้วยการดำเนินทำนองที่มีความซับซ้อน การใช้เทคนิคพิเศษที่ทำให้การบรรเลงฟังแปลกหูแปลกตาและเพิ่มความไพเราะ จึงทำให้เป็นที่นิยมและใช้ในการรอดฝีมือของนักดนตรี ตลอดทั้งได้รับการยกย่องให้เป็นเพลงเดี่ยวสำคัญเพลงหนึ่งในวงการดนตรีไทยสืบมาถึงปัจจุบัน